

VALSTYBINĖ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Verkių g. 25C-1, LT-08223 Vilnius, tel. (8 5) 213 5166, faks. (8 5) 213 5270, el. p. info@vert.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188706554

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-04-

Nr.

Kopija

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

DĖL ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija 2020 m. balandžio 16 d. raštu Nr. (17)-D8-504 pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas). Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba), įvertinusi Projekto nuostatas, pažymi, kad iš dalies nepitaria Projekto nuostatomis, kadangi dalis Projekto nuostatų, susijusių su Tarybai siūlomomis deleguoti funkcijomis, nesuderintos su Taryba, Taryba apie jas nebuvo informuota iki Projekto pateikiant Lietuvos Respublikos Vyriausybei, o Projekte nustatomi įstatymo įgyvendinimo terminai siūlomi neįvertinus įgyvendinimui būtinų priemonių trukmės. Teikiame Tarybos argumentus dėl Projekto nuostatų.

1. **Dėl Tarybai siūlomų deleguoti funkcijų.** Projekto 3 straipsniu siūloma papildyti Atliekų tvarkymo įstatymą nauju 25¹ straipsniu, kuriuo nustatoma Tarybos kompetencija ir finansavimo tvarka. Šio straipsnio 14 punkte nustatoma, kad Taryba „kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. įvertina, ar patvirtinti nauji rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžiai, mokami atliekų turėtojų kiekvieną mėnesį už paslaugas, neviršys 1 procento vidutinių metinių namų ūkio pajamų (fizinio asmens)“. Taip pat nustatoma, kad, jeigu fizinio asmens mokama suma už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir tvarkymo paslaugas viršys 1 procentą vidutinių metinių namų ūkio (fizinio asmens) pajamų, Taryba gali pareikalauti, kad savivaldybės imtųsi konkrečių veiksmų sąnaudoms sumažinti.

Pažymime, kad siūlomas mechanizmas, Tarybos vertinimu, yra iš esmės neįgyvendinamas bei sukurs didelę administracinę naštą savivaldybėms ir Tarybai. Ankstesnėje Projekto versijoje ši funkcija buvo priskirta savivaldybėms, kurios **atsakingos už rinkliavų ir kitų įmokų nustatymą fiziniams asmenims**. Energetikos bei geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliuojamų paslaugų (produktų) sektoriuose Tarybos kompetencija yra ūkinė-komercinė veiklą vykdančių subjektų ekonominis ir techninis reguliavimas, kuomet, vadovaujantis patvirtintomis metodikomis, rengiami kainų už teikiamas paslaugas (produktus) projektai, atliekami sąnaudų ir investicijų pagrįstumo vertinimai, derinama ir tvirtinama galutinė kaina ūkio subjektui ar vartotojui. Atsižvelgiant į kitų sektorių reguliavimą, Taryba, remdamasi jai įstatymais priskirtais įgaliojimais, turi teisę reguliuojamiems ūkio subjektams nustatyti atitinkamus įpareigojimus, elgesio taisykles, prižiūrėti ir įpareigoti ūkio subjektus laikytis nustatytų reikalavimų ir inicijuoti poveikio priemones

už reikalavimų nesilaikymą. Atkreipiame dėmesį, kad Projekto nuostata, numatanti Tarybai teisę pareikalausti, kad savivaldybės imtųsi konkrečių veiksmų sąnaudoms sumažinti, jeigu rinkliavos dydis viršija 1 procentą vidutinių metinių namų ūkio pajamų, yra deklaratyvi, kadangi, pagal Vietos savivaldos įstatymą, savivaldybės (savivaldybių tarybos) yra savarankiškas valdymo organas, kuriam kita institucija neturi teisės teikti nurodymų. Projektas taip pat nenumato papildomų teisių Tarybai taikyti poveikio priemonės savivaldybei, kai nustatomi pažeidimai nustatant rinkliavas ir kitas įmokas už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą, įpareigoti savivaldybes ištaisyti nustatytus kainodaros pažeidimus, nustatyti rinkliavas vienašališkai, jei savivaldybės neištaiso Tarybos nustatytų kainodaros pažeidimų, savivaldybėms, kaip kolegialioms institucijoms, nėra numatytos pareigos inicijuoti jų patvirtintų metodikų bei patvirtintų rinkliavų ir kitų įmokų dydžių pakeitimo ir pan. Atsižvelgiant į tai, Projekte siūlomas mechanizmas yra perteklinis ir sąlygos tik papildomus administracinius išteklius bei bus neįgyvendinamas.

Pastebime, kad Projekte Tarybai nustatoma kompetencija tvirtinti regionines komunalinių atliekų tvarkymo kainas regioniniams atliekų tvarkymo centrams (juridiniams asmenims). Gyventojams (fiziniams asmenims) rinkliavas ir kitas įmokas pavedama tvirtinti savivaldybių taryboms. Atsižvelgiant į tai, Projekte aiškiai atskiriamos Tarybos ir savivaldybių tarybų funkcijos komunalinių atliekų tvarkymo kainodaros srityje. Tarybai Projekte nenustatyti įgaliojimai prižiūrėti, kaip savivaldybės laikosi įstatymų nuostatų, tokie įgaliojimai suteikti Vyriausybės atstovams Vyriausybės įstatymo 35 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

Informuojame, kad Tarybai suteikti įgaliojimai vertinti, ar vartotojų kiekvieną mėnesį mokama suma už geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugas neviršys 4 procentų vidutinių mėnesio šeimos pajamų. Tačiau Taryba turi įgaliojimus tokį vertinimą vykdyti derindama geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, t. y. ūkinę-komercinę veiklą vykdančių subjektų kainų projektus jų derinimo stadijoje. Taip pat planą dėl sąnaudų mažinimo teikia ūkio subjektas, o ne savivaldybė. Tačiau priešingai nustatoma Projekte, kad Taryba galės prašyti savivaldybės imtis „konkrečių veiksmų sumažinti sąnaudas“, bet nėra nustatoma pareiga savivaldybėms parengti konkretų veiksmų planą ir jį pateikti vertinti Tarybai. Taryba galėtų vykdyti šią funkciją tik tuomet, jeigu Tarybai būtų pavesta nustatyti tarifus už komunalinių atliekų tvarkymą galutiniams vartotojams, t. y. fiziniams asmenims. Toks vertinimas, kuris nustatomas nederinus su Taryba, reiškia tai, kad Taryba iš esmės turėtų vertinti savivaldybių nustatomas rinkliavas fiziniams asmenims už komunalinių atliekų tvarkymą. Informuojame, kad tokią poziciją Tarybos atstovai išsakė 2020 m. sausio 24 d. Aplinkos ministerijoje vykusiame susitikime, kurio protokolas pridedamas prie Projekto. Tačiau 2020 m. balandžio 16 d. Vyriausybei pateiktoje galutinėje Projekto redakcijoje į pateiktas pastabas nebuvo atsižvelgta.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, siūlomas mechanizmas, Tarybos vertinimu, yra neįgyvendinamas *de facto*, yra neišbaigtas bei sukurs papildomą administracinę naštą savivaldybėms ir Tarybai, Taryba nepritaria šioms Projekto nuostatom.

2. Dėl įstatymo nuostatų įgyvendinimo laikotarpio. Projekte nustatomas įpareigojimas Tarybai patvirtinti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus iki 2020 m. gruodžio 31 d. Tarybos vertinimu, įgyvendinimo terminai yra per trumpi ir neleis visapusiškai pasirengti įgyvendinti įstatymą. Tiek oficialiai teiktose pastabose Aplinkos ministerijai, tiek 2020 m. sausio 24 d. Aplinkos ministerijoje vykusiame pasitarime Taryba akcentavo laikotarpio įtvirtinimą Projekte, kuris būtų protingas ir užtikrintų tinkamą įstatymo nuostatų įgyvendinimą, t. y. vienerių metų terminą. Taip pat Taryba prašė įgyvendinimo laikotarpį derinti prie įstatymo svarstymo proceso. Pastebime, kad pagal Projektą Taryba turės patvirtinti 6 teisės aktus, vykdyti viešuosius pirkimus, auditą, priimti darbuotojus Projekte nustatomoms funkcijoms įgyvendinti. Darbuotojų priėmimo

terminai vidutiniškai užima apie 4 mėnesių laikotarpį. Aplinkos ministerija informavo, kad atsižvelgs į Tarybos prašymą. Tačiau dabartinėje Projekto redakcijoje, dar nepradėjus svarstyti Projekto, nustatomas 8 mėnesių terminas parengti visus teisės aktus įstatymo nuostatomis įgyvendinti. Atkreipiame dėmesį, kad Taryba šiuo metu neturi nei teisinio pagrindo, nei finansinių išteklių priimti darbuotojų šiai funkcijai vykdyti, kurie kuruotų komunalinių atliekų kainodarą, vykdytų viešųjų pirkimų auditą techninei užduočiai rengti, parengtų ir teiktų viešajai konsultacijai teisės aktus, vykdyti kitas Projektu deleguojamas funkcijas. Todėl toks termino nustatymas Projekte iš anksto programuoja, kad įstatymo nuostatos nebus įgyvendintos laiku. Atsižvelgdama į tai, kad nebuvo atsižvelgta į Tarybos argumentuotą prašymą, Taryba nepritaria šioms įstatymo nuostatomis ir prašo Projekte nustatyti vienerių metų įstatymo įgyvendinimo terminą.

Atsižvelgdama į tai, kad išdėstyta, Taryba laikosi pozicijos, kad Projektas nėra išbaigtas. Tikimės, kad Tarybos išdėstyti argumentai bus įvertinti, o teikiamos Projekto nuostatos bus galutinai suderintos iki Projekto svarstymo Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarime.

Tarybos pirmininkė

Inga Žilienė

A. Prokopjeva, tel. (8 5) 239 7821, el. p. aleksandra.prokopjeva@vert.lt